

R O Z H O D N U T Í

Nejvyšší správní soud jako soud kárný rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Karla Šimky a členů JUDr. Pavla Příhody, Mgr. Martina Šalamouna, JUDr. Petra Vlacha, JUDr. Michala Žižlavského a prof. JUDr. Marie Karfíkové, CSc., v právní věci kárného navrhovatele: **předseda Krajského soudu v Plzni**, se sídlem Veleslavínova 40, Plzeň, proti kárně obviněným: 1) JUDr. Eduardu Wipplingerovi, 2) JUDr. Libuši Chudíkové a 3) **Mgr. Daniele Jeřábkové**, soudcům Krajského soudu v Plzni, se sídlem Veleslavínova 40, Plzeň, o návrhu na zahájení kárného řízení o kárné odpovědnosti soudců ze dne 18. 11. 2020, při ústním jednání konaném dne 26. 5. 2021,

t a k t o :

JUDr. Eduard Wipplinger, nar. X, předseda senátu Krajského soudu v Plzni,
a JUDr. Libuše Chudíková, nar. X, a Mgr. Daniela Jeřábková, nar. X, soudkyně Krajského
soudu v Plzni,

s e z p r o š ť u j í

podle § 19 odst. 2 zákona č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a
soudních exekutorů, ve znění pozdějších předpisů,

kárného návrhu pro skutek spočívající v tom, že

I.

společným jednáním postupovali v rozporu s principem právní jistoty, vážně zasáhli do práva na spravedlivý proces garantovaného článkem 36 Listiny základních práv a svobod a způsobili nedůvodné prodloužení trestního řízení, když při rozhodování o opravném prostředku v trestní věci vedené u Okresního soudu v Chebu sp. zn. 2 T 120/2013 v rozporu s ustanovením § 265s odst. 1 trestního řádu úmyslně nerespektovali závazný právní názor vyjádřený v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 3. 2018, č. j. 8 Tdo 63/2018-37,

II.

společným jednáním postupovali v rozporu s principem právní jistoty, vážně zasáhli do práva na spravedlivý proces garantovaného článkem 36 Listiny základních práv a svobod a způsobili nedůvodné prodloužení trestního řízení, když při rozhodování o opravném prostředku v trestní věci vedené u Okresního soudu Plzeň-město sp. zn. 10 T 3/2015 v rozporu s ustanovením § 265s odst. 1 trestního řádu úmyslně opakovaně nerespektovali závazný právní názor vyjádřený v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 1. 2019, č. j. 7 Tdo 1477/2018-39,

t e d y

měli opakovaně zaviněně porušit povinnosti soudce, čímž měli ohrozit důvěru v odborné a spravedlivé rozhodování soudů,

čímž měli spáchat

kárné provinění podle § 87 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb. ve znění pozdějších předpisů,

neboť nelze prokázat, že tento skutek spáchali kárně obvinění.

O d ů v o d n ě n í :

I. Průběh kárného řízení

I. A. Návrh kárného navrhovatele

[1] Nejvyššímu správnímu soudu jako soudu kárnému byl doručen návrh předsedy Krajského soudu v Plzni jako kárného navrhovatele ze dne 18. 11. 2020 na zahájení kárného řízení o kárné odpovědnosti soudců Krajského soudu v Plzni, předsedy senátu JUDr. Eduarda Wipplinger, soudkyně JUDr. Libuše Chudíkové a soudkyně Mgr. Daniely Jeřábkové.

[2] V něm bylo kárně obviněným vytýkáno, že společným jednáním postupovali v rozporu s principem právní jistoty, vážně zasáhli do práva na spravedlivý proces garantovaného článkem 36 Listiny základních práv a svobod a způsobili nedůvodné prodloužení trestního řízení, když při rozhodování o opravném prostředku v trestní věci vedené u Okresního soudu v Chebu sp. zn. 2 T 120/2013 v rozporu s ustanovením § 265s odst. 1 trestního řádu úmyslně nerespektovali závazný právní názor vyjádřený v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 3. 2018, č. j. 8 Tdo 63/2018-37.

[3] Za tento závazný právní názor kárný navrhovatel označil následující části odůvodnění usnesení:

- „(...) za okolnost, již obžalovaný J. J. mohl podle § 18 odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb. předvídat, nelze u řidiče s právem přednostní jízdy, který dodržel povinnosti podle § 41 odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb., považovat událost, která se udála v místě, do něhož nemá výhled, v takovém případě řidič s právem přednostní jízdy nemohl předvídat, že jiný účastník silničního provozu, jehož v době, kdy do křižovatky vjížděl, vidět nemohl, nedodrží povinnost podle § 41 odst. 7 zákona č. 361/2000 Sb. a neumožní mu bezpečný a plynulý průjezd, protože pokud měl zapnutou stanovenou výstražnou signalizaci, byl veden předpokladem, že bude ostatními účastníky dopravní situace respektován.“,
- „(...) na řidiče sanitky s právem v přednosti jízdy lze klást ve smyslu § 18 odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb. nároky stejné, jako na ostatní řidiče, nikoli však přemrštěně vyšší, protože má při přepravě osob v ohrožení života též jistou odpovědnost za včasný dojezd do cílové stanice. (...) Předpokládá tak, že ostatní řidiči splní svoji povinnost dát mu přednost v jízdě.“ a

- „(...) nelze na základě přezkoumávaných rozhodnutí dospět k jednoznačnému závěru, že obžalovaný J. J. jel nepřiměřenou rychlostí podle § 18 odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb. a že nezachoval potřebnou míru opatrnosti z důvodu rychlosti 42 km/h, kterou jel v době střetu vozidel, protože před křižovatkou zpomalil, jeho jízda nebyla bezohledná ani riskantní a dodržel všechny povinnosti, které mu ve smyslu § 41 odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb. zákon ukládá.“

[4] Dále bylo kárně obviněným vytýkáno, že společným jednáním postupovali v rozporu s principem právní jistoty, vážně zasáhli do práva na spravedlivý proces garantovaného článkem 36 Listiny základních práv a svobod a způsobili nedůvodné prodloužení trestního řízení, když při rozhodování o opravném prostředku v trestní věci vedené u Okresního soudu Plzeň-město sp. zn. 10 T 3/2015 v rozporu s ustanovením § 265s odst. 1 trestního řádu úmyslně opakovaně nerespektovali závazný právní názor vyjádřený v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 1. 2019, č. j. 7 Tdo 1477/2018-39.

[5] Za tento závazný právní názor kárný navrhovatel označil následující část odůvodnění usnesení:

- „Na základě soudy zjištěných skutkových okolností nelze dle názoru Nejvyššího soudu dovodit, že by obžalovaná měla a mohla předvídat vznik trestněprávního následku, kterým byl střet tramvaje s poškozenou a její usmrcení.“,
- „Odlišné právní posouzení by připadalo v úvahu za situace, kdy by obžalovaná měla na základě konkrétních skutečností vědomost o tom, že se poškozená pohybuje nebezpečným způsobem v blízkosti čela tramvaje, pak by bylo možno dovozovat povinnost obžalované jako řidičky tramvaje, aby se nějakým nadstandardním způsobem (například nakláněním se, povstáním nebo i vystoupením z vozu apod.) ubezpečila, že je trať volná, aby tak byla naplněna potřebná míra opatrnosti, takovou povinnost však nelze dovozovat paušálně ve všech případech, kdy se řidič tramvaje v městském provozu rozjíždí, byť se v okolí tramvaje pohybuje více osob, včetně starších, a byť některé z nich (jako obvykle) porušují dopravní předpisy zcela běžným přecházením před stojící tramvají.“ a
- „(...) v situaci standardního rozjezdu tramvaje v městském provozu obžalovaná neměla a tudíž neporušila povinnost před rozjetím se naklánět, předklánět či vstávat, neměla ani povinnost nepřetržitě sledovat přídavné rampové zrcátko a nebyla povinna dávat výstražné znamení zvonením v nějakém výrazném časovém předstihu (například několik sekund) před rozjezdem tramvaje, řidič tramvaje je povinen přesvědčit se před rozjezdem, že trať je volná, ovšem v rámci reálných možností, přičemž z dosud provedených důkazů nevyplývá, respektive soudy na podkladě důkazů nedovodily, že by situace v provozu a okolnosti před nehodou byly nestandardní, aby to odůvodňovalo zvláštní postup obžalované.“

[6] Kárný navrhovatel v kárném návrhu zdůraznil, že na rozdíl od kárně obviněných má za to, že rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 14. 3. 2018, č. j. 8 Tdo 63/2018-37, a ze dne 9. 1. 2019, č. j. 7 Tdo 1477/2018, obsahují závazný právní názor. Kárně obvinění se jako členové senátu 9 To Krajského soudu v Plzni těmito závaznými právními názory při vydání rozhodnutí, která jsou specifikována v popisu skutků, v nichž navrhovatel spatřuje kárné provinění, úmyslně neřídili. Z právního hlediska tak učinili společným jednáním. Úmysl kárně obviněných nerespektovat konkrétní publikované závazné právní názory Nejvyššího soudu je zřejmý nejen z toho, jak bylo krajským soudem ve věcech sp. zn. 9 To 37/2019, 9 To 158/2019 a 9 To 435/2019 rozhodnuto, ale i z odůvodnění jednotlivých

rozhodnutí krajského soudu, která vypracoval předseda senátu JUDr. Eduard Wipplinger. V rozhodnutí ze dne 16. 5. 2019, č. j. 9 To 158/2019-706, kárně obvinění dokonce zavázali výslovným pokynem soud prvního stupně, aby respektoval právní názor krajského soudu, který byl v přímém rozporu se závazným právním názorem Nejvyššího soudu, a nikoli závazný právní názor publikovaný v předchozím rozhodnutí Nejvyššího soudu. Na straně kárně obviněných je tedy návrhovatelem spatřováno zavinění ve formě úmyslu přímého.

[7] V případě citovaných rozhodnutí odvolacího senátu jde dle kárného návrhatele o závažné porušení soudcovské disciplíny, které vedlo k nedodržení pravidel spravedlivého procesu, a proto nebylo na místě postižení jejich jednání uložením výtky podle § 88a zákona o soudech a soudcích, ale podání kárného návrhu. Navíc závažnost kárných provinění je zvyšována skutečností, že všichni kárně obvinění takto postupovali opakovaně, nešlo tedy o ojedinělý exces z jinak řádně vykonávané soudcovské činnosti. Jejich opakovaným úmyslným jednáním došlo k závažnému zásahu do práva na spravedlivý proces podle čl. 36 Listiny základních práv a svobod, postupu v rozporu s principy právní jistoty a nedůvodnému prodloužení trestního řízení obžalovaných. Obžalovaní byli vadným postupem odvolacího senátu krajského soudu vedeným snahou prosadit svůj právní názor zbytečně vystaveni delší dobu trvajícím trestnímu stíhání a zbytečné kriminalizaci, což závažnost kárných provinění rovněž zvyšuje.

[8] Dle kárného návrhatele není pochyb o tom, že obžalovaní legitimně očekávali, že soudy budou v dalším průběhu řízení závazné právní názory publikované v rozhodnutích Nejvyššího soudu respektovat. Nic na tom nemohou změnit stanoviska kárně obviněných, kteří se po seznámení s dopisem trestního kolegia Nejvyššího soudu a rozбором postupného rozhodování v trestních věcech Okresního soudu v Chebu sp. zn. 2 T 120/2013 a Okresního soudu Plzeň-město sp. zn. 10 T 3/2015 vyjádřili v tom smyslu, že při svém rozhodování se vždy snažili postupovat podle svého nejlepšího vědomí a svědomí vedeni snahou vydat co nejspravedlivější rozhodnutí. Podle § 79 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), dále jen „zákon o soudech a soudcích“, jsou totiž soudci při výkonu své funkce vázáni zákonem. Kárně obvinění tak opakovaně zaviněně porušili povinnosti soudce, čímž ohrozili důvěru v odborné a spravedlivé rozhodování soudů.

[9] S ohledem na výše uvedené a s přihlédnutím ke kárné minulosti kárně obviněných (všichni vykonávají funkci soudce po velmi dlouhou dobu, přičemž proti nim nebylo nikdy vedeno kárné řízení ani nebyli nikdy postiženi výtkou) navrhl kárný návrhovatel jako kárné opatření u každého z nich snížení platu o 10 % na dobu tří měsíců.

I.B. Vyjádření kárně obviněných

[10] Kárně obvinění shodně uvedli, že v obou případech se jedná o rozhodnutí senátu, při jejichž přijímání je hlasování (stejně jako obsah porady senátu) tajné. Tato tajnost pokračuje i po ukončení porady a vyhlášení rozsudku, pro přítomné platí povinnost mlčenlivosti (§ 127 odst. 1 trestního řádu) a zákaz výslechu (§ 99 trestního řádu). S obsahem protokolu o poradě se může zásadně seznámit pouze nadřízený soud (§ 58 odst. 4 trestního řádu). Postup společným jednáním nebyl dle kárně obviněných v kárném návrhu ničím podložen. Upozornili, že kárným návrhovatelem není respektován princip individuální kárné odpovědnosti. S ohledem na výše uvedené a na to, že se hlasuje většinou

hlasů, nelze ani nikdy individuální kárnou odpovědnost prokázat.

[11] Podle kárně obviněných nebyl porušen princip právní jistoty, neboť odvolací senát postupoval na základě své mnohaleté praxe v souladu s dřívější judikaturou. Stejně tak bylo postupováno v souladu s principem spravedlivého procesu, který musí mít i poškozený. Prodlužování trestního řízení bylo následkem tzv. principu kasace, který nastoupil, neboť v obou případech měl odvolací senát zásadně jiný názor než soud prvního stupně. Se závaznými právními názory se kárně obvinění vypořádali v rozhodnutích (sp. zn. 9 To 37/2019, bod 7, str. 3; sp. zn. 9 To 435/2019, bod 39, str. 7). Soudcovskou disciplínu nelze nadřadit nezávislému rozhodování a spravedlivému procesu, přičemž odvolací senát rozhodoval dle svého nejlepšího vědomí a svědomí. Obrat „zbytečná kriminalizace obviněných“ je jimi považován za téměř urážející k práci senátu, ale i k poškozeným.

[12] Členky senátu navíc doplnily, že nebyly soudkyněmi zpravodajkami ani nevypracovávaly písemná rozhodnutí, tedy se k formě a obsahu písemného vyhotovení rozhodnutí nemohly vyjádřit. Tím byl předseda senátu. Písemné verze jeho rozhodnutí jejich kontrole ani vyjádření nepodléhají.

III. Posouzení věci kárným senátem

III. A. Včasnost kárného návrhu

[13] Kárný senát se zabýval nejprve tím, zda byl návrh podán ve lhůtách podle § 9 odst. 1 zákona č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů, dále jen „zákon č. 7/2002 Sb.“, dle něhož musí být návrh na zahájení kárného řízení *podán nejpozději do šesti měsíců ode dne, kdy se navrhovatel dozvěděl o skutečnostech týkajících se kárného provinění, které jsou rozhodné pro podání návrhu, nejpozději však do tří let ode dne spáchání kárného provinění.*

[14] Ve věci, v níž mělo dojít k nerespektování právního názoru vyjádřeného v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 3. 2018, č. j. 8 Tdo 63/2018-37, bylo navazující usnesení senátu Krajského soudu v Plzni složeného z kárně obviněných vydáno dne 12. 2. 2019. Ve věci, v níž měl být nerespektován závazný právní názor vyjádřený v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 1. 2019, č. j. 7 Tdo 1477/2018-39, bylo navazující usnesení krajského soudu vydáno 16. 5. 2019.

[15] Kárný navrhovatel se podle svého vyjádření, jež nebylo zpochybněno, o skutečnostech naznačujících, že se kárně obvinění mohli dopustit kárného provinění spočívajícího v nerespektování závazných právních názorů instančně nadřízeného soudu v konkrétních dvou věcech, dozvěděl dne 24. 8. 2020, kdy mu byl doručen podnět předsedkyně senátu Nejvyššího soudu JUDr. Milady Šámalové datovaný týmž dnem.

[16] Z dokumentů, jež jsou součástí kárného spisu, není patrné, že by se otázkou možného spáchání kárného provinění zabýval některý jiný oprávněný kárný navrhovatel, zejména předseda Nejvyššího soudu.

[17] Kárný návrh byl Nejvyššímu správnímu soudu podán dne 18. 11. 2020.

[18] Je zjevné, že objektivní lhůta k podání kárného návrhu byla dodržena, jelikož návrh byl podán méně než dva roky poté, co mělo být jednáním kárně obviněných spočívajícím ve vydání jednoho (dne 12. 2. 2019) a poté druhého (dne 16. 5. 2019) usnesení Krajského

soudu v Plzni, jimiž měly být nerespektovány závazné právní názory Nejvyššího soudu, kárné jednání spácháno.

[19] Dodržena se jeví být i lhůta subjektivní, jelikož z toho, co v řízení vyšlo najevo, je patrné, že kárný navrhovatel svůj návrh podal necelé tři měsíce poté, co se o obsahu skutečností, z nichž si mohl učinit úsudek o tom, že kárně obvinění se mohli dopustit kárného provinění, dozvěděl. Z toho, co vyšlo najevo, není patrné, že by se jiný oprávněný kárný navrhovatel (zejména předseda Nejvyššího soudu) o uvedených skutečnostech dozvěděl dříve. Z přípisu JUDr. Milady Šámalové ze dne 24. 8. 2020 není patrné, že by svá zjištění předtím, než jej odeslala kárnému navrhovateli, projednávala s předsedou Nejvyššího soudu.

[20] Z výše uvedeného rovněž plyne, že případná kárná odpovědnost nezanikla (§ 89 zákona o soudech a soudcích), jelikož do tří let od dokonání jednání, jež mělo být podle návrhu na zahájení kárného řízení kárným proviněním, byl podán návrh na zahájení kárného řízení.

III. B. Jednání konané dne 26. 5. 2021 a rozhodná skutková zjištění

[21] Předseda kárného senátu úvodem představil předběžný právní názor kárného senátu, podle něhož je kárné provinění jednáním konkrétního člověka, které musí být tímto člověkem zaviněné; kárným proviněním nemůže být bez dalšího úkon soudního senátu jako celku. Ke zjištění konkrétní míry odpovědnosti jednotlivých členů kárného senátu pak pro účely kárného řízení nelze otevřít protokol o hlasování; zákon v tomto případě prolomení hlasovacího tajemství neumožňuje.

[22] Následně vyzval kárného navrhovatele, aby upřesnil svůj kárný návrh ohledně individuální odpovědnosti členů soudního senátu.

[23] Kárný navrhovatel (za něhož jednala pověřená místopředsedkyně Krajského soudu v Plzni) na to reagoval, že pokud není možné otevřít protokol o hlasování v jiných případech, než stanoví zákon, tedy v řízení o řádných a mimořádných opravných prostředcích, nelze jednoznačně určit konkrétní zavinění jednotlivých členů senátu. Upozornil ale na zásadu rovnosti před zákonem a na nerovnost mezi možným kárným postižením samosoudce za nerespektování závazného právního názoru vyšší instance a nemožností postihnout za totožné jednání členy senátu. Kárný navrhovatel dále poukázal na jednoznačnou polemiku s právním názorem Nejvyššího soudu uvedenou v odůvodnění rozhodnutí zpracovaného předsedou senátu, který byl v projednávaných věcech i tzv. zpravodajem. Proto měl za to, že lze určit zavinění ve vztahu ke zpracování odůvodnění výlučně k osobě předsedy senátu.

[24] Kárně obvinění nad rámec již uvedeného v jejich vyjádřeních uvedli, že odůvodnění vypracovává soudce zpravodaj a odráží se v něm hlavní argumenty, na kterých se při poradě členové senátu dohodli. V praxi daného kárného senátu jeho předseda připomínkuje vypracovaná písemná vyhotovení rozhodnutí členek senátu, členky senátu písemná vyhotovení předsedy nekorigují.

III. B. 2 Dokazování

[25] Předseda senátu na podkladě příslušných soudních spisů a písemností v nich

obsažených, zejména jednotlivých rozhodnutí ve věci vydaných, zrekapituloval projednávané dvě trestní věci, v nichž se neměli kárně obvinění řídit závazným právním názorem Nejvyššího soudu.

III. B. 2. 1 Srážka sanitky a dodávky na křižovatce

[26] První věc se týkala obžalovaného J. J., který byl rozsudkem Okresního soudu v Chebu ze dne 4. 2. 2016, č. j. 2 T 120/2013-666, uznán vinným přečinem těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 odst. 1 a 2 trestního zákoníku a přečinem usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1 a 2 trestního zákoníku. Těchto přečinů se měl dopustit tím, že řídil osobní vozidlo Zdravotnické záchranné služby Karlovarského kraje, tedy vozidlo s právem přednostní jízdy, v Chebu po ulici Evropská směrem ke křižovatce s ulicí Valdštejnova, kterou chtěl projet v přímém směru. Při projíždění uvedenou křižovatkou na signál s červeným světlem „Stůj!“ objížděl rychlostí 42 km/hod vlevo vozidla stojící v jeho jízdním pruhu před křižovatkou a najel tak částečně do protisměrného pruhu. Užil zvláštního výstražného světla modré barvy a zvláštního zvukového výstražného znamení a vjel do uvedené křižovaty, přičemž z ulice Valdštejnovy za domovní zástavbou vjelo na signál se zeleným světlem „Volno“ do křižovaty nákladní vozidlo zn. Ford Transit. Následně došlo v prostoru křižovaty ke střetu obou vozidel, vozidlo obžalovaného J. J. narazilo přední částí do pravého boku druhého vozidla v prostoru korby a došlo k odražení - rotaci tohoto vozidla. Toto vozidlo srazilo cyklistku, která jela po ulici Valdštejnova a která utrpěla smrtelná zranění, a dále chodkyni, která utrpěla těžká až vážná zranění.

[27] Usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 10. 5. 2016, č. j. 9 To 128/2016-713, byl rozsudek okresního soudu podle § 258 odst. 1 písm. b), c), f) trestního řádu zrušen v celém rozsahu a věc byla vrácena okresnímu soudu k novému projednání a rozhodnutí. Dále je podstatný rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 2. 5. 2017, č. j. 9 To 74/2017-857, kterým byl následný rozsudek okresního soudu podle § 258 odst. 1 písm. b), d) trestního řádu zrušen v celém rozsahu a ohledně obžalovaného J. J. bylo podle § 259 odst. 3 trestního řádu znovu rozhodnuto tak, že byl uznán vinným přečinem těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 odst. 1 trestního zákoníku a přečinem usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1 trestního zákoníku a byl mu uložen trest odnětí svobody v trvání 1 roku s podmíněným odkladem na zkušební dobu 1 roku a ohledně druhého obžalovaného (řidiče vozidla zn. Ford Transit) byla věc vrácena okresnímu soudu k novému projednání a rozhodnutí.

[28] Následně Krajský soud v Plzni rozsudkem ze dne 21. 11. 2017, č. j. 9 To 413/2017-949, opětovně zrušil rozsudek okresního soudu podle § 258 odst. 1 písm. b) trestního řádu v celém rozsahu a podle § 259 odst. 3 trestního řádu bylo ohledně druhého obžalovaného znovu rozhodnuto tak, že byl uznán vinným přečinem těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 odst. 1 trestního zákoníku a přečinem usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1 trestního zákoníku a byl mu uložen trest odnětí svobody v trvání 1 roku s podmíněným odkladem na zkušební dobu 1 roku.

[29] Usnesením Nejvyššího soudu ze dne 14. 3. 2018, č. j. 8 Tdo 63/2018-37 (čl. 998), byl k dovolání obžalovaného J. J. podle § 265k odst. 1 a 2 trestního řádu zrušen rozsudek krajského soudu ze dne 2. 5. 2017, č. j. 9 To 74/2017-857, a rozsudek okresního soudu ze dne 24. 11. 2016, č. j. 2 T 120/2013-813, a okresnímu soudu bylo přikázáno, aby věc

v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl, v odůvodnění uvedeného usnesení Nejvyšší soud vytkl okresnímu i krajskému soudu, že chybně na straně obžalovaného J. J. shledaly porušení ustanovení § 41 odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb., provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), dále „zákon o silničním provozu“, které nevylučuje povinnost podle § 4 písm. a) ani § 18 odst. 1 téhož zákona, když shodně dospěly k závěru, že jako řidič sanitního vozidla použil výstražné světelné i zvukové znamení, a při projíždění křižovatkou viděl, že všechna vozidla v křižovatce stojí, takže předpokládal, že křižovátku může projet, přičemž krajský soud dále dospěl k závěru, že křižovátkou projížděl nepřiměřenou rychlostí ve smyslu § 18 odst. 1 zákona o silničním provozu. Výše zmíněné závěry krajského soudu označil za předčasné, jednostranné a neobjektivní a vytkl mu, že nesprávně rozhodoval o každém ze dvou obžalovaných samostatně, což vedlo k vadnému posouzení viny obžalovaného J. J., krajský soud nijak nekonkretizoval potřebnou opatrnost ve smyslu § 41 odst. 1 zákona o silničním provozu, které obžalovaný J. J. dle názoru krajského soudu nedbal, a nedal ji do souvislosti s porušením povinnosti ze strany druhého obžalovaného. Nejvyšší soud dále konstatoval, že soudy obou stupňů nebraly do úvahy, že mezi porušením potřebné míry opatrnosti a následkem musí být příčinná souvislost, základním předpokladem trestní odpovědnosti je zjištění příčinného působení jednání obžalovaného na chráněný zájem a to, že jednání nese všechny znaky zavinění. Vytkl okresnímu i krajskému soudu, že nevěnovaly potřebnou pozornost tomu, o jakou nedbalost se na straně obžalovaného J. J. mělo jednat. Konstatoval, že pokud by krajský soud shledal u obžalovaného J. J. porušení povinnosti podle § 18 zákona o silničním provozu (nepřiměřená rychlost jízdy), bylo by to v rozporu se skutkovými závěry ve výroku o vině, v němž je uvedeno jen porušení ustanovení § 41 odst. 1 téhož zákona. Pokud by soudy obou stupňů shledaly porušení ustanovení § 18 zmíněného zákona, musely by přesně vymezit, jakým konkrétním okolnostem obžalovaný J. J. rychlost jízdy nepřizpůsobil, takové okolnosti zjistit a posoudit, přičemž by se muselo jednat o okolnosti, které řidič může předvídat, protože nelze po řidiči požadovat, aby vozidlo zvládl absolutně za všech okolností. Konstatoval, že nepostačí, že okresní soud shledal porušení povinnosti podle § 18 odst. 1 zákona o silničním provozu v tom, že obžalovaný J. J. nepřizpůsobil jízdu rozhledovým poměrům v situaci, kdy nepřihlížel k tomu, co obžalovaný J. J. skutečně viděl, nýbrž tvrdil, že musel počítat s tím, že mu ze směru, kde je na semaforu zelený signál, může do cesty vjet vozidlo, tedy dle okresního soudu měl první obžalovaný přizpůsobit jízdu tomu, co skutečně v dané chvíli vnímat nemohl, ale měl předpokládat, avšak nikoli s ohledem na reálné podmínky, které v křižovatce v dané chvíli existovaly, a jež objektivně měl ve svém zorném úhlu pohledu, protože v dohledové vzdálenosti obžalovaného J. J., když na červený signál vjížděl do křižovátky, všechna vozidla stála, tedy i to, které druhý obžalovaný začal objíždět (bod 30). Za okolnost, kterou obžalovaný J. J. mohl podle § 18 odst. 1 zákona o silničním provozu předvídat, nelze u řidiče s právem přednostní jízdy, který dodržel povinnosti podle § 41 odst. 1 téhož zákona, považovat událost, která se udála v místě, do něhož nemá výhled, v takovém případě řidič s právem přednostní jízdy nemohl předvídat, že jiný účastník silničního provozu, jehož v době, kdy do křižovátky vjížděl, vidět nemohl, nedodrží povinnost podle § 41 odst. 7 zákona o silničním provozu a neumožní mu bezpečný a plynulý průjezd, protože pokud měl zapnutou stanovenou výstražnou signalizaci, byl veden předpokladem, že bude ostatními účastníky dopravní situace respektován (bod 31). Na řidiče sanitky s právem v přednosti jízdy lze klást ve smyslu § 18 odst. 1 o silničním provozu nároky stejné, jako na ostatní řidiče, nikoli však přemrštěně vyšší, protože má při přepravě osob v ohrožení života též jistou odpovědnost za včasný dojezd do cíle a předpokládá, že ostatní řidiči splní svoji povinnost dát mu přednost v jízdě.

Konstatoval, že rychlost jízdy obžalovaného J. J., která byla jen o 3 km/h vyšší, než přiměřená rychlost určená znalcem, nelze považovat za nepřiměřenou (bod 32.). Uzavřel, že nelze na základě přezkoumávaných rozhodnutí dospět k jednoznačnému závěru, že obžalovaný J. J. jel nepřiměřenou rychlostí podle § 18 odst. 1 zákona o silničním provozu a že nezachoval potřebnou míru opatrnosti z důvodu rychlosti 42 km/h, kterou jel v době střetu vozidel, protože před křižovatkou zpomalil, jeho jízda nebyla bezohledná ani riskantní a dodržel všechny povinnosti, které mu ve smyslu § 41 odst. 1 zákona o silničním provozu zákon ukládá (bod 36). Dovolání druhého obžalovaného bylo odmítnuto usnesením Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2018, č. j. 8 Tdo 591/2018-35.

[30] Rozsudkem okresního soudu ze dne 19. 11. 2018, č. j. 2 T 120/2013-1036, byl obžalovaný J. J. uznán vinným přechyby těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 odst. 1 trestního zákoníku a usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1 trestního zákoníku, byl mu uložen trest odnětí svobody v trvání 1 roku s podmíněným odkladem na zkušební dobu 1 roku.

[31] Usnesením krajského soudu ze dne 12. 2. 2019, č. j. 9 To 37/2019-1069, bylo zamítnuto odvolání obžalovaného J. J. proti poslední jmenovanému rozsudku okresního soudu. V odůvodnění usnesení krajský soud citoval obsah odvolání obžalovaného J. J., který poukázal na právní názor publikovaný v rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 14. 3. 2018, č. j. 8 Tdo 63/2018-37, a konstatoval, že v citovaném rozhodnutí Nejvyššího soudu nebyl vysloven žádný závazný právní názor, přičemž uvedl svoji interpretaci pokynů Nejvyššího soudu (bod 7). Konstatoval, že obhajoba nemůže argumentovat závazností závěrů Nejvyššího soudu, neboť ten žádný závazný právní názor ve svém rozhodnutí neuvedl (bod 8). Přímou vyslovil nesouhlas se závěry či úvahami Nejvyššího soudu publikovanými v bodech 30 a 31 odůvodnění usnesení Nejvyššího soudu, přičemž toto své stanovisko opřel o argumentaci (bod 37 a následující). Shrnu, že rozhodně nemůže přijmout názor, že řidič sanitky, byť jede s vozidlem s právem přednostní jízdy, nemůže předvídat tu situaci, která právě v tomto případě nastala, a to s přihlédnutím k jeho zkušenostem, místní znalosti a především za situace, že vjíždí do křižovatky na červenou a do levé strany není výhled. Takovýto způsob jízdy rozhodně nelze označit za dodržení potřebné opatrnosti, jak to vyžaduje § 41 odst. 1 zákona o provozu na pozemních komunikacích.

[32] Rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2020, č. j. 8 Tdo 1022/2019-1169, bylo k dovolání obžalovaného J. J. podle § 265k odst. 1 trestního řádu zrušeno usnesení krajského soudu ze dne 12. 2. 2019, č. j. 9 To 37/2019-1069, a rozsudek okresního soudu ze dne 19. 11. 2018, č. j. 2 T 120/2013-1036, a podle § 265m odst. 1 trestního řádu bylo rozhodnuto tak, že obžalovaný J. J. byl podle § 226 písm. b) trestního řádu zproštěn obžaloby. V odůvodnění tohoto rozsudku mimo jiné Nejvyšší soud vysvětlil princip vázanosti právním názorem vysloveným v rozhodnutí Nejvyššího soudu (body 19 až 21). Konstatoval, že krajský soud takový závazný právní názor nerespektoval, ač nedošlo ke změně skutkových zjištění (bod 22), takže nebyl dán prostor k tomu, aby soudy nižších stupňů nerespektovaly pokyny, které z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 3. 2018, sp. zn. 8 Tdo 63/2018, vyplývají, nebyla dána možnost pro volnou úvahu soudů o právním posouzení věci, jak se mylně domníval zejména odvolací soud, přezkoumávaný rozsudek tak trpí vadou vycházející z nedodržení povinnosti plynoucí z ustanovení § 265s odst. 1 trestního řádu, což je závažným porušením soudcovské disciplíny, které vedlo k nedodržení pravidel spravedlivého procesu. Konstatoval, že krajský soud vyjádřil

výslovný nesouhlas se stanoviskem Nejvyššího soudu (bod 37 odůvodnění usnesení krajského soudu), výslovně nerespektoval závěry Nejvyššího soudu, zcela vědomě nerespektoval názory vyslovené Nejvyšším soudem a rozhodl plně v rozporu s nimi ve snaze prosadit svůj názor na vinu obžalovaného J. J., postupoval v rozporu s principem právní jistoty a nepřístojně zasáhl do práva na spravedlivý proces garantovaného článkem 36 Listiny základních práv a svobod.

III. B. 2. 2 Chodkyně usmrčená tramvají při výjezdu ze zastávky

[33] Druhá věc se týkala obžalované, která byla rozsudkem Okresního soudu Plzeň-město ze dne 28. 8. 2015, č. j. 10 T 3/2015-352, podle § 226 písm. b) trestního řádu zproštěna obžaloby pro přečin usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1 trestního zákoníku. Toho se měla obžalovaná dopustit tím, že v Plzni na Klatovské třídě na tramvajové zastávce Chodské náměstí jako řidička tramvaje uvedla tramvajovou soupravu do jízdy, přičemž si počínala neopatrně a nepřizpůsobila své jednání situaci v provozu na pozemní komunikaci, čímž porušila ustanovení § 5 odst. 1 písm. b) zákona o silničním provozu před rozjetím se nepřesvědčila, zda je tramvajová trať ve směru jízdy volná, čímž porušila ustanovení § 21 odst. 9 písm. d) Dopravně provozního řádu – ED provoz, v účinném znění, jejího zaměstnavatele, Plzeňských městských dopravních podniků, v důsledku čehož levou přední částí jí řízené tramvajové soupravy srazila poškozenou B. P., která předtím ze soupravy v zastávce vystoupila a zahájila před ještě stojící soupravou přecházení na protější tramvajový ostrůvek, sunula poškozenou levými koly přední nápravy do vzdálenosti 15 m od označníku zastávky, čímž jí způsobila zranění, v důsledku nichž poškozená zemřela. Usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 10. 12. 2015, č. j. 9 To 402/2015-374, byl rozsudek okresního soudu podle § 258 odst. 1 písm. b), c), d) trestního řádu zrušen v celém rozsahu a věc byla vrácena okresnímu soudu k novému projednání a rozhodnutí. Dalším usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 22. 11. 2016, č. j. 9 To 374/2016-462, byl opětovně zprošťující rozsudek okresního soudu podle § 258 odst. 1 písm. a), b), c) trestního řádu zrušen v celém rozsahu a věc byla vrácena okresnímu soudu k novému projednání a rozhodnutí. Třetím usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 7. 9. 2017, č. j. 9 To 353/2017-518, byl opětovný zprošťující rozsudek okresního soudu podle § 258 odst. 1 písm. b), c) trestního řádu zrušen v celém rozsahu a věc byla vrácena okresnímu soudu k novému projednání a rozhodnutí, krajský soud zdůraznil závaznost svého již v předchozích rozhodnutích publikovaného právního názoru ohledně povinností řidičky tramvaje před rozjetím. Rozsudek krajského soudu ze dne 14. 8. 2018, č. j. 9 To 220/2018-608, zrušil následný rozsudek okresního soudu podle § 258 odst. 1 písm. d), e) trestního řádu v celém rozsahu a podle § 259 odst. 3 bylo rozhodnuto tak, že obžalovaná byla uznána vinnou přečinem usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1 trestního zákoníku a byl jí uložen peněžitý trest.

[34] Usnesením Nejvyššího soudu ze dne 9. 1. 2019, č. j. 7 Tdo 1477/2018-39, byl k dovolání obžalované podle § 265k odst. 1,2 trestního řádu zrušen rozsudek krajského soudu ze dne 14. 8. 2018, sp. zn. 9 To 220/2018, a rozsudek okresního soudu ze dne 28. 3. 2018, sp. zn. 10 T 3/2015, a okresnímu soudu bylo přikázáno, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl, v odůvodnění usnesení Nejvyšší soud připomněl, že krajský soud shledal u obžalované zavinění ve formě nevědomé nedbalosti, podrobně rozebral hranice okolností, které u trestných činů v dopravě řidič může či nemůže předvídat, odkázal v té souvislosti na dřívější rozhodnutí Nejvyššího soudu a nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 2065/2015. Zdůraznil, že o zavinění z nedbalosti může jít

jen tehdy, pokud povinnost a možnost předvídat porušení nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákonem jsou dány současně, trestněprávní zavinění nelze nikdy dovozovat z pouhého faktu, že došlo ke škodlivému následku za účasti třetí osoby. Zdůraznil, že okresní soud třemi rozsudky po sobě obžalovanou vždy zprostil obžaloby, neboť shledal, že nezanedbala žádné své povinnosti a nemusela mít možnost poškozenou před rozjezdem vidět, aniž by to bylo způsobeno její nedbalostí. Všechny tyto rozsudky byly zrušeny usneseními krajského soudu, což nakonec vyústilo u okresního soudu ve vydání odsuzujícího rozsudku a poté odsuzujícího rozsudku krajského soudu. Rozsudkem krajského soudu bylo obžalované kladeno za vinu porušení § 21 odst. 9 písm. d) Dopravně provozního řádu PMDP, který řidiči tramvaje ukládá před rozjetím se přesvědčit, zda je tramvajová trať ve směru jízdy volná, a § 5 odst. 1 písm. b) zákona o silničním provozu, dle odůvodnění rozsudku krajského soudu konkrétně tím, že nezkontrolovala trať před tramvají pomocí předklánění či naklánění, případně povstání, a že mezi výstražným zazvoněním a rozjetím nepočkala několik sekund. Na základě soudy zjištěných skutkových okolností nelze dovodit, že by obžalovaná měla a mohla předvídat vznik trestněprávního následku, kterým byl střet tramvaje s poškozenou a její usmrcení. Odlišné právní posouzení by připadalo v úvahu za situace, kdy by obžalovaná měla na základě konkrétních skutečností vědomost o tom, že se poškozená pohybuje nebezpečným způsobem v blízkosti čela tramvaje. Pak by bylo možno dovozovat povinnost obžalované jako řidičky tramvaje, aby se nějakým nadstandardním způsobem (například nakláněním se, povstáním nebo i vystoupením z vozu apod.) ubezpečila, že je trať volná, aby tak byla naplněna potřebná míra opatrnosti. Takovou povinnost však nelze dovozovat paušálně ve všech případech, kdy se řidič tramvaje v městském provozu rozjíždí, byť se v okolí tramvaje pohybuje více osob, včetně starších, a byť některé z nich (jako obvykle) porušují dopravní předpisy zcela běžným přecházením před stojící tramvají. Shrnutí, že v situaci standardního rozjezdu tramvaje v městském provozu obžalovaná neměla – a tudíž neporušila – povinnost před rozjetím se naklánět, předklánět či vstávat, neměla ani povinnost nepřetržitě sledovat přídatné rampové zrcátko a nebyla povinna dávat výstražné znamení zvoněním v nějakém výrazném časovém předstihu (například několik sekund) před rozjezdem tramvaje. Řidič tramvaje je povinen přesvědčit se před rozjezdem, že trať je volná, ovšem v rámci reálných možností, přičemž z dosud provedených důkazů nevyplývá, respektive soudy na podkladě důkazů nedovodily, že by situace v provozu a okolnosti před nehodou byly nestandardní, aby to odůvodňovalo zvláštní postup obžalované.

[35] Rozsudkem okresního soudu ze dne 19. 2. 2019, č. j. 10 T 3/2015-690, byla obžalovaná podle § 226 písm. b) trestního řádu zproštěna obžaloby. V odůvodnění rozsudku okresní soud odkázal i na právní názor vyslovený v rozhodnutí Nejvyššího soudu (bod 9).

[36] Usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 16. 5. 2019, č. j. 9 To 158/2019-706, byl rozsudek okresního soudu podle § 258 odst. 1 písm. b), c) trestního řádu zrušen v celém rozsahu a věc byla vrácena okresnímu soudu k novému projednání a rozhodnutí. V odůvodnění krajský soud uvedl, že Nejvyšší soud ve svém zrušovacím usnesení nedal soudům nižších stupňů jednoznačný závazný právní názor, čímž krajský soud reagoval na část odůvodnění rozsudku okresního soudu, který na právní názor Nejvyššího soudu odkazoval (bod 27, 28, 35). Okresní soud se omezil pouze na konstatování rozhodnutí Nejvyššího soudu, neprovedl nové důkazy a nereagoval na výtky publikované v rozhodnutí Nejvyššího soudu ohledně toho, že některé skutečnosti nebyly řádně zdůvodněny. Pro krajský soud byla naprosto neakceptovatelná úvaha Nejvyššího soudu, že

řidič tramvaje je povinen se před rozjezdem přesvědčit, že je trať volná, ovšem jen v rámci reálných možností, přičemž odkázal na ustálenou judikaturu, že skutečnost, že některé části vozidla brání ve výhledu, nemůže řidiče vyvinut. Tvrdil a bude tvrdit i nadále, že v tomto případě, kdy obžalovaná věděla, že ani za použití přídavného zrcátka nevidí dobře celý prostor před tramvají, a přitom ví, že tímto prostorem přebíhají a přecházejí lidé, bylo její povinností, aby se předkláněla, nakláněla nebo vykláněla, byť tato povinnost konkrétně z ničeho nevyplývá, ale pokud jiným způsobem nemůže splnit svoji povinnost, aby se přesvědčila o tom, že je tramvajová trať volná, je povinna takové úkony učinit. Výše uvedené měl okresní soud považovat za závazný právní názor k otázce výkladu povinnosti přesvědčit se, zda tramvajová trať ve směru jízdy je volná (vše bod 37). Krajský soud uvedl, že výše uvedený názor nebude v žádném případě měnit (bod 38). Okresní soud v situaci, kdy má pochybnost o vině obžalované, měl doplnit dokazování o důkaz navrhovaný státním zástupcem - rekonstrukci, a zabývat se tím, zda si obžalovaná řádně nastavila rampové zrcátko. Nesouhlasil s konkrétními závěry Nejvyššího soudu ohledně zvukového signálu před rozjetím tramvaje a vyjádřil se, že s tím nikdy souhlasit nebude (bod 41). Polemizoval s dalšími závěry a argumenty Nejvyššího soudu (body 42 až 46). Názor Nejvyššího soudu, že řidiči, ani profesionálnímu, nelze ukládat povinnosti, jejichž splnění nebylo dle jeho názoru reálně možné, byl pro odvolací soud naprosto neakceptovatelný (body 47, 48). Nesouhlasil se závěrem Nejvyššího soudu, že obžalovaná neměla povinnost se při standardním rozjezdu co nejvíce naklánět či předklánět, aby si zvýšila své výhledové poměry (bod 55), i s dalšími názory a argumentací Nejvyššího soudu (bod 59, 60). Znovu zdůraznil, že výklad splnění povinnosti řidiče tramvaje přesvědčit se, že tramvajová trať je volná, uvedený v odůvodnění tohoto usnesení, je pro nalézací soud závazný.

[37] Rozsudkem okresního soudu ze dne 9. 10. 2019, č. j. 10 T 3/2015-795, byla obžalovaná uznána vinnou přečinem usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1 trestního zákoníku a byl jí uložen peněžitý trest. Okresní soud před rozhodnutím doplnil dokazování o provedení rekonstrukce, v odůvodnění rozsudku opakovaně (bod 9, 13) zmínil, že ač má jiný názor, cítí se vázán právním názorem publikovaným v předchozím rozhodnutí krajského soudu, že obžalovaná byla povinna, pokud měla ztížený výhled, se předklonit či postavit, popřípadě uklonit do stran, aby při rozjezdu tramvaje měla řádný výhled.

[38] Usnesením krajského soudu ze dne 4. 2. 2020, č. j. 9 To 435/2019-830, bylo odvolání obžalované proti poslednímu rozsudku okresního soudu jako nedůvodné zamítnuto, v odůvodnění usnesení krajský soud konstatoval, že výsledky provedené rekonstrukce respektive vyšetřovacího pokusu nepřinesly nic zásadně nového (bod 36). K námitce obžalované, že při rozhodování nebyl respektován závazný právní názor Nejvyššího soudu, odkázal na odůvodnění svého předchozího rozhodnutí (bod 39, 40, 42).

[39] Rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 5. 8. 2020, č. j. 7 Tdo 752/2020-890, bylo k dovolání obžalované podle § 265k odst. 1 trestního řádu zrušeno usnesení krajského soudu ze dne 4. 2. 2020, č. j. 9 To 435/2019-830, a rozsudek okresního soudu ze dne 9. 10. 2019, č. j. 10 T 3/2015-795, a podle § 265m odst. 1 trestního řádu bylo rozhodnuto tak, že obžalovaná byla podle § 226 písm. b) trestního řádu zproštěna obžaloby. V odůvodnění rozsudku mimo jiné Nejvyšší soud odkázal na argumentaci, kterou publikoval již ve svém předchozím rozhodnutí v této trestní věci. Zdůraznil, že již v předchozím rozhodnutí publikoval závazný právní názor. Konstatoval, že krajský soud takový závazný právní názor nerespektoval (bod 46, 47), čímž porušil nejen ustanovení § 265s odst. 1 trestního

řádu, ale i principy právního státu, v důsledku toho byla obžalovaná vadným postupem krajského soudu zbytečně vystavena delší dobu trestnímu stíhání a zbytečné kriminalizaci v rámci výkonu svého povolání. Postupem krajského soudu, který výslovně nařídil okresnímu soudu respektovat závazný právní názor, který byl v rozporu se závazným právním názorem Nejvyššího soudu, byl okresní soud uveden do svízelné situace, musel totiž počítat s tím, že pokud bude v souladu se zákonem (a svým přesvědčením vyjádřeným v několika zprošťujících rozsudcích vydaných v této věci) respektovat právní názor Nejvyššího soudu a rozhodne znovu o zproštění obžaloby, nemůže trestní stíhání obžalované v dohledné době skončit, když krajský soud výslovně deklaroval, že právní názory Nejvyššího soudu nebude nikdy respektovat (bod 49).

III. B. 3 Další důkazy

[40] Z osobních spisů neplyne pro kárné řízení nic podstatné. Z vyjádření soudcovské rady Krajského soudu v Plzni vyplývá, že kárně obvinění jsou respektovanými odborníky na poli své působnosti a požívají rovněž pověst čestných a slušných kolegů.

III. B. 4 Závěrečné řeči

[41] V závěrečné řeči kárný navrhovatel uvedl, že i když nelze v daném případě zřejmě uvažovat o společném úmyslném jednání členů senátu, setrval na kárném návrhu v celém rozsahu, aby bylo kárným senátem rozhodnuto o otázce kárné odpovědnosti členů senátu. Měl za to, že ve vztahu ke zpracování odůvodnění uvedených rozhodnutí krajského soudu došlo k nerespektování jednoznačně vymezeného závazného právního názoru Nejvyššího soudu předsedou senátu. Protože se jednalo o opakované jednání daného senátu, nebylo možno vyřešit uvedené věci výtkou. S ohledem na erudici soudců a při zohlednění kladného hodnocení soudcovskou radou navrhl kárné opatření snížení platu o 10 % na dobu tří měsíců.

[42] Kárně obvinění znovu zdůraznili, že hlasování senátu je tajné a není možné, aby členové senátu byli obviňováni z úmyslného společného jednání. Zároveň konstatovali, že dle jejich názoru nebyl v předmětných věcech dán jednoznačný závazný právní názor Nejvyššího soudu. Pokud by byl dán, byl by senátem následován. Předseda senátu uvedl, že odůvodnění rozhodnutí musí být v souladu s argumentací, která zazněla při poradě senátu.

III. C. Právní hodnocení věci

[43] Kárný senát při právním hodnocení věci postupoval v tomto sledu úvah: V první řadě si ujasnil, kdy může být kárným proviněním jednání soudce v rámci jeho působení jako člena soudního senátu. Dále se zabýval otázkou, za jakých podmínek může být kárným proviněním soudce nedodržení závazného právního názoru. Následně si ujasnil, zda proces tvorby vůle senátu může být pro účely kárného řízení zjištěn z protokolu o hlasování. V souvislosti s tím se zabýval i otázkou, do jaké míry je odůvodnění rozhodnutí „produktem“ tvorby vůle v senátu a do jaké samostatnou tvůrčí činností toho, kdo odůvodnění fakticky sepisuje. Závěrem se kárný senát zabýval některými souvisejícími otázkami, zejména tím, zda platná právní úprava a její výklad, k němuž se kárný senát přiklonil, nevede k nepřijatelné nerovnosti v možnostech kárného postihu mezi soudci, kteří rozhodují jako členové soudních senátů, a samosoudci.

III. C. 1. Povaha kárné odpovědnosti soudce

[44] Podle § 87 odst. 1 zákona o soudech a soudcích *(k)árným proviněním soudce je zaviněné porušení povinností soudce, jakož i zaviněné chování nebo jednání, jímž soudce narušuje důstojnost soudcovské funkce nebo obrožuje důvěru v nezávislé, nestranné, odborné a spravedlivé rozhodování soudů. Podle odst. 2 (k)árným proviněním předsedy soudu, místopředsedy soudu, předsedy kolegia Nejvyššího soudu nebo Nejvyššího správního soudu je též zaviněné porušení povinností spojených s funkcí předsedy soudu, místopředsedy soudu, předsedy kolegia Nejvyššího soudu nebo Nejvyššího správního soudu.*

[45] Ze znění uvedených ustanovení je zřejmé, že kárná odpovědnost soudce je odpovědností konkrétního člověka, který musí vlastním jednáním, jež je zaviněno minimálně formou nevědomé nedbalosti, naplnit znaky skutkové podstaty kárného provinění. Z uvedeného plyne, že kárná odpovědnost soudce, který byl v rozhodné době členem určitého kolektivního soudního orgánu (typicky soudního senátu), může být kárným proviněním, jen bude-li zjištěno, že v rámci tohoto kolektivního soudního orgánu to byl právě dotýčný soudce, který zaviněně jednal tak, že jeho jednání vedlo (typicky spolu s jednáním dalších členů onoho orgánu) k následku spočívajícímu v naplnění „objektivních znaků“ skutkové podstaty kárného provinění. Samotná skutečnost, že kolektivní soudní orgán rozhodl tak, že tím došlo k naplnění „objektivních znaků“ skutkové podstaty kárného provinění, ke kárné odpovědnosti soudce nepostačuje.

[46] Z výše uvedeného plyne, že kárná odpovědnost soudce je přísně individuální, což platí i tehdy, mělo-li kárné provinění spočívat v podílu na rozhodování kolektivního soudního orgánu.

III. C. 2 Vázanost soudce právním názorem a kárné provinění spočívající v porušení povinnosti jej dodržet

[47] Z judikatury kárných senátů Nejvyššího správního soudu vyplývá a obecně není zpochybňováno, že kárným proviněním může být i nedodržení právního názoru, který je pro soudce závazný.

[48] V rozhodnutí ze dne 7. 3. 2018, č. j. 16 Kss 7/2017-223, k tomu kárný senát Nejvyššího správního soudu uvedl (zvýraznění provedl nyní kárný senát):

„[65] Podle zákonů upravujících víceinstanční řízení před soudy platí, že za určitých okolností a v zákonem vymezeném rozsahu je soudce při rozhodování konkrétní věci vázán právním názorem vysloveným v této věci soudem vyšší instance, případně je povinen vykonat, co mu soud vyššího stupně uloží. Pro oblast trestního řízení je toto pravidlo zakotveno v § 149 odst. 6, § 264 odst. 1 a § 265s odst. 1 trestního řádu.

[66] Soudce podřízený ve svém rozhodování vyšší instanci je tedy na jedné straně oprávněn a povinen rozhodovat na základě toho, co sám svými smysly a svým rozumem v souladu se zákonem při řízení zjistí, na straně druhé je však v tomto ohledu omezen v té míře, v jaké mu vyšší instance uložila se na věc dívat či ji hodnotit úhlem pohledu odlišným od toho, k němuž dospěl předtím soudce samotný. Vázanost náhledem vyšší instance nelze brát samu o sobě jako zásah do soudcovské nezávislosti. Soudní systém je instančně uspořádaný právě proto, aby ve vzájemné interakci nižších a vyšších instancí soudů produkoval pokud možno co nejsprávnější výstupy – soudní rozhodnutí, která budou založena na přesvědčivých faktech a

opřena o dobře promyšlené právní závěry. Těžištěm činnosti soudu při řešení konkrétního případu bývá pravidelně soud tzv. nalézací, tedy soud první instance, zatímco soudy instancí vyšších plní obvykle roli korektora postupu soudu první instance, případně sjednocují právní názory na určité právní otázky.

[67] V judikatuře kárných senátů je považováno za nesporné, že za určitých okolností může být nenásledování závazných pokynů soudu vyšší instance kárným proviněním soudce (viz rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 5. 2011, č. j. 13 Kss 11/2010 – 51, ze dne 22. 3. 2013, č. j. 16 Kss 6/2012-114, bod 36, ze dne 10. 1. 2014, č. j. 16 Kss 10/2013 – 84, zejména bod 31, či ze dne 25. 6. 2015, č. j. 11 Kss 1/2015 – 85). Shoda však panuje též v tom, že má jít o případy výjimečné, v nichž „neposlušnost“ soudce má povahu očividnou a ničím neospravedlnitelnou.

[68] Při bližším zkoumání toho, za jakých okolností může kárná odpovědnost soudce takto připadat v úvahu, se ukazuje následující: V první řadě musí být pokyn instančně nadřízeného soudu takové povahy, aby soudce, kterému je určen, nemohl být v žádném rozumném ohledu na pochybách, že jde o pokyn nějakým způsobem jednat a jak.

[69] I pokud bude podmínka popsaná v předchozí větě splněna, může být výjimečně neuposlechnutí pokynu ospravedlnitelné, a nebude tedy kárným proviněním. Po vydání rozhodnutí soudu vyšší instance se mohou relevantně změnit poměry, takže se jeho pokyn může stát z nějakého důvodu obsoletním. Jiným příkladem může být uložení pokynu natolik zjevně nezákonného, že postupovat podle něho by bylo v očividném rozporu se samou podstatou role soudce v ústavním systému. Dalším příkladem by za okolností, které na tomto místě není důvodu hlouběji rozebírat, mohla být výhrada svědomí. Jiným příkladem, který by za specifických okolností (typicky za podmínek totalitního režimu či ovládnutí justičního systému očividně nelegitimními silami) nejen že nebyl kárným proviněním, nýbrž naopak hrdinstvím, jež by měla historie ocenit, by bylo bránění naplnění zločinného příkazu vyšší instance lstí, „švejkováním“, záměrnými průtahy apod.

(...)

[71] U vázanosti pokynem vyšší instance se vede odborná debata o tom, nakolik se vztahuje na právní názor a nakolik na hodnocení otázek skutkových. Tato debata ve skutečnosti řeší problém z větší části umělý. Soudní rozhodování je založeno na představě, přesněji řečeno ideálním typu (ve weberovském pojetí této sociologické kategorie), „objektivní pravdy“. Má se za to, že soud je schopen najít „správnou odpověď“ v řešené kauze nejen po stránce obsahu rozhodného práva (normativní), ale i po stránce skutkové – tedy zjistit, jak se rozhodné skutkové okolnosti opravdu („objektivně“) měly. Připustíme-li, že něco jako „objektivní realita“ existuje, je soud tím orgánem, který by se jí měl umět přiblížit. Jinak řečeno, skutkové úsudky soudu nemají být založeny na subjektivní představě či subjektivním přesvědčení soudce, nýbrž na pokud možno co nejvíce „objektivních“ metodách zjišťování skutečnosti, takových, při jejichž použití prakticky vždy dospějí různé osoby ohledně týchž rozhodných skutkových okolností k týmž skutkovým závěrům. Z toho pak plyne i logický důsledek – dva soudci hodnotící tytéž skutkové otázky, jež mají být pro věc rozhodné, by je při dostatečně podrobné analýze a na základě podrobné vzájemné reflexe svých dílčích úsudků měli hodnotit shodně, tedy dospět k témuž skutkovému závěru. Případně – v hraničních situacích – by měli být schopni vymezit, kde už je (a vzhledem k okolnostem musí, neb „objektivnější“ metody zjištění skutkového stavu již nejsou k dispozici) jejich skutkový úsudek založen na natolik apriorních (vlastně subjektivních, na soudcově individualitě založených) soudech, přesněji nuancích v úsudku, že mohou v téže věci dospět ke skutkovým závěrům navzájem odlišným. Typickým příkladem takovýchto hraničních situací bude hodnocení věrohodnosti výpovědi svědka za situace, kdy všechny dostupné možnosti jejího ověření byly již vyčerpány, takže zbývá jen vnitřní přesvědčení soudce založené na – nutně individuální, a tedy jedinečné – lidské zkušenosti při hodnocení jiných lidí dané osobní

historií, náturou a jinými jen těžko postihnutelnými faktory.

[72] V instančním vztahu může být soudce nižší instance v oblasti hodnocení důkazů vázán, a je povinen jej respektovat, závěrem soudu vyšší instance ohledně postupu při provádění důkazu a metod hodnocení jeho věrohodnosti. Může být tedy vázán přesně v té míře, v jaké je zjišťování skutkového stavu pomocí daného důkazu „objektivní“ (dva soudci dospějí ve vzájemné reflexi k témuž závěru). Nemůže však být vázán tehdy, jde-li o úsudek takříkajíc za hranici „objektivna“, tedy založený na apriorním soudu, vnitřním přesvědčení, pocitu. V praxi proto může být vyšší instancí zavázán revidovat svůj názor na hodnocení důkazů tehdy, pokud mu vyšší instance vytkne například chybu v logickém úsudku nebo jiné podobné myšlenkové operaci či opomenutí zohlednit okolnosti, které věrohodnost důkazu „objektivně“ zpochybňují a které jsou patrné z dostupných procesně použitelných informací (typicky z jiných provedených důkazů) a stojí v podstatné míře na něčem jiném než na apriorním soudu, vnitřním přesvědčení či pocitu soudce. Výše uvedený náhled plně odpovídá i tomu, co vyjádřil Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 17. 4. 2017, sp. zn. I. ÚS 564/17, zejm. bodu 48: "Odvolací soud může zavázat soud prvního stupně, aby se vypořádal se všemi okolnostmi významnými pro rozhodnutí, odstranil nejasnosti nebo neúplnosti svých skutkových zjištění, případně aby některé důkazy zopakoval nebo provedl další důkazy, dostojí-li však rozhodnutí soudu prvního stupně těmto požadavkům, nemůže ho odvolací soud zrušit pouze z důvodu, aby prosadil své hodnocení takto provedených důkazů a z něho plynoucí závěry ohledně skutkových zjištění. Pokud má odvolací soud jiný pohled na skutková zjištění než soud prvního stupně, není totiž oprávněn sám vytvářet závěry o skutkovém stavu věci a nahrazovat tak hlavní líčení."

[73] Z výše uvedeného výkladu je zřejmé, že hranice mezi oprávněným požadavkem, aby soudce respektoval názor vyšší instance na to, jakou metodou a jakými myšlenkovými postupy má být zjišťován skutkový stav, a nepřipustným vnucováním apriorního soudu, vnitřního přesvědčení či pocitu soudci nižší instance soudem vyšší instance může být velmi tenká. Nelze připustit, aby se soudce nižší instance stal jakýmsi robotem dálkově řízeným vyšší instancí. Na druhé straně však soudce nižší instance musí akceptovat, samozřejmě vyjma výjimek v extrémních situacích, jež byly stručně zmíněny výše, že je to soud vyšší instance, který je v rovině právního názoru i v rovině volby metod a myšlenkových operací při zjišťování skutkového stavu nositelem finální institucionální pravdy.

[74] Dopad výše uvedených úvah do praxe kárných řízení je takový, že kárný postih za nerespektování pokynů vyšší soudní instance připadá v úvahu toliko v mimořádných situacích, jako poslední prostředek poté, co mírnější prostředky opakovaně selhávaly. Náprava nesprávnosti soudu nižší instance má být v první řadě provedena na základě opravných (či jiných podobných) prostředků, tedy v rámci instančních vztahů. Nestačí-li to, je na místě v odůvodněných případech odejmout věc příslušnému soudci či soudnímu senátu; procesní řády pro řízení před soudy s takovou eventualitou počítají (v trestním řízení viz § 149 odst. 5, § 262 trestního řádu). Teprve selžou-li tyto prostředky v případě konkrétního soudce nikoli ojedinele, nýbrž opakovaně, a celkové hodnocení jeho činnosti ukazuje, že daný soudce dlouhodobě není schopen rozhodovat tak, aby v prostřednictvím jeho osoby justiční systém poskytoval konzistentní výstupy, je na místě zvážit kárný postih.

[49] Podobně se vyslovil kárný senát Nejvyššího správního soudu v rozhodnutí ze dne 16. 9. 2019, č. j. 16 Kss 2/2019-87 (zvýraznění provedl nyní kárný senát):

„[38] Justiční systém jako jeden ze subsystémů ústavního a politického systému je postaven na principech institucionální a zejména procesní hierarchie. Systém má podobu stupňovité pyramidy, jejíž vrchol má poslední slovo. Jeho instančně nižší články jsou zásadně vázány v dané konkrétní věci právním názorem instančně vyššího článku. V určitém ohledu tato

vázanost zasahuje i do skutkového zjišťování (viz body 71-73 již zmíněného rozhodnutí č. j. 16 Kss 7/2017 – 223). Smyslem a účelem procesní hierarchie v justičním systému je to, aby produkoval pokud možno přesvědčivé, předvídatelné a jednoznačné výstupy, tedy rozhodnutí v konkrétních věcech, z nichž některá působí i jako precedenty do budoucna. Je nepochybné, že vyšší instance nemusí mít vždy objektivně nejlepší právní názor a že bez toho, aby se v rámci hierarchického systému střetly konkurující si přístupy k právu a právní názory, není možné docílit vývoje (a snad i "pokroku") ani v oblasti práva. Právní názor v konkrétní věci tedy může v rámci putování této věci instancemi doznat změny. Musí se tak však dít způsoby procesně předvídanými a tak, že každý z článků instanačního systému respektuje svou roli v něm (v rovině precedenční srov. bod 11 usnesení kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 11. 2019, č. j. 16 Kss 5/2017 – 139).

[39] Rolí prvostupňového soudce je mimo jiné respektovat v konkrétním případě právní názor odvolacího soudu (příp. dalších instancně nadřazených soudů). Pokud by tak nečinil, třeba i z důvodů, jež mohou být nezaujatým vnějším pozorovatelem považovány za rozumné (byť nikoli nezbytně správné), rozbíjel by hierarchický systém soudního nalézání práva a s ním i jeho legitimitu. Soudní systém instanačním postupem hledá "institucionální pravdu", nikoli jakousi "Pravdu s velkým P", která je mimo dějiny. Historie dává mnoho příkladů, že to, co později bylo shledáno samozřejmou pravdou, nebylo ve své době za pravdu považováno, jelikož k tomu vývoj zkrátka "ještě" nedospěl. Instanační systém je i se svou těžkopádností, někdy zdlouhavostí a pro vnějšího pozorovatele složitostí a občasnou nesrozumitelností z dlouhodobého hlediska tím nejlepším, co zatím lidstvo vymyslelo jako nástroj hledání a nalézání spravedlnosti. Zaručuje totiž rozumnou kombinaci stability (a tedy předvídatelnosti) a flexibility (schopnosti reagovat na nové potřeby) a dokáže poskytovat na otázky, jež mu jsou kladeny, v posledku jednoznačné odpovědi zaštitěné autoritou a legitimitou institucí, které systém tvoří.

[40] V nyní projednávané věci je nepochybné, že právní názor odvolacího soudu byl jednoznačně a srozumitelně vyjádřen. I pro někoho, kdo není zběhlý v rozhodování občanskoprávních sporů, je z odůvodnění prvního, druhého a koneckonců i třetího usnesení krajského soudu patrné, že krajský soud ukládá soudu prvního stupně vyzvat žalobce k upřesnění jím tvrzeného nároku tak, aby uvedl, ve vztahu k jaké z více dílčích služeb, o jejichž (ne)poskytnutí se jednalo, požaduje zaplatit jakou částku. Kárný soud nehodlá jakkoli hodnotit správnost právního názoru odvolacího soudu a posuzovat, zda náhodou kárně obviněný nemá větší „Pravdu s velkým P“ než odvolací soud. To možná posoudí historie v podobě vyšších instancí soudů; možná neposoudí. Podstatné je, že odvolací soud v rámci svých pravomocí poskytl v dané fázi běhu věci soudními instancemi svoji "institucionální pravdu", kterou byl kárně obviněný povinen respektovat. To však kárně obviněný neučinil a poprvé i podruhé se odvolací instancí svým postupem vědomě vzepřel.

[50] V obou věcech, které kárný návrhovač klade kárně obviněným za vinu, bylo nutno zjistit, zda senát krajského soudu dodržel takový právní názor Nejvyššího soudu na určité rozhodné skutkové a právní otázky, který byl povinen respektovat (viz zejm. hlediska popsána v bodech 68 a 69 rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 3. 2018, č. j. 16 Kss 7/2017-223).

[51] Ve věci srážky sanitky a dodávky na křižovatce Nejvyšší soud jasně uvedl, že řidič sanitky (vozidla s právem přednostní jízdy), který užil výstražný světelný a zvukový signál, nemůže předvídat událost, která se udála v místě, do něhož nemá výhled (zakrývá je bytová zástavba). V takovém případě řidič s právem přednostní jízdy nemohl předvídat, že jiný účastník silničního provozu, jehož v době, kdy do křižovatky vjížděl, vidět nemohl, nedodrží povinnost na výstražné signály reagovat a neumožní mu bezpečný a plynulý

přijezd. Pokud má řidič sanitky zapnutou stanovenou výstražnou signalizaci, je podle Nejvyššího soudu veden předpokladem, že bude ostatními účastníky dopravní situace respektován.

[52] Senát krajského soudu mohl s takovýmto jasně, srozumitelně a pro běžně zkušeného právníka jistě i jednoznačně vyjádřeným závěrem nesouhlasit, ale byl povinen jej respektovat jako názor instančně nadřízeného soudu v dané konkrétní věci (tedy jako právní názor přísně kasačně zavazující, nikoli „pouze“ precedenční). Senát krajského soudu tak však neučinil.

[53] V rozporu s ním uvedl, že rozhodně nemůže přijmout názor, že řidič sanitky, byť jede s vozidlem s právem přednostní jízdy, nemůže předvídat tu situaci, která právě v tomto případě nastala, a to s přihlédnutím k jeho zkušenostem, místní znalosti a především za situace, že vjíždí do křižovatky na červenou a do levé strany není výhled; takovýto způsob jízdy podle senátu krajského soudu rozhodně nebylo možno označit za dodržení potřebné opatrnosti, jak to vyžaduje § 41 odst. 1 zákona o silničním provozu.

[54] Podobně tomu bylo ve věci chodkyně usmrčené tramvají při výjezdu ze zastávky. Nejvyšší soud jasně uvedl, že v situaci standardního rozjezdu tramvaje v městském provozu řidička tramvaje neměla, a tudíž neporušila povinnost před rozjetím se naklánět, předklánět či vstávat. Neměla ani povinnost nepřetržitě sledovat přidavné rampové zrcátko a nebyla povinna dávat výstražné znamení zvoněním v nějakém výrazném časovém předstihu (například několik sekund) před rozjezdem tramvaje. Podle Nejvyššího soudu je řidič tramvaje povinen přesvědčit se před rozjezdem, že trať je volná, ovšem v rámci reálných možností, přičemž z dosud provedených důkazů nevyplývá, respektive soudy na podkladě důkazů nedovodily, že by situace v provozu a okolnosti před nehodou byly nestandardní, aby to odůvodňovalo zvláštní postup obžalované. Podle Nejvyššího soudu by odlišné právní posouzení připadalo v úvahu, pokud by řidička tramvaje měla na základě konkrétních skutečností vědomost o tom, že se chodkyně pohybuje nebezpečným způsobem v blízkosti čela tramvaje. Pak by bylo možno dovozovat povinnost řidičky tramvaje, aby se nějakým nadstandardním způsobem (například nakláněním se, povstáním nebo i vystoupením z vozu apod.) ubezpečila, že je trať volná, aby tak byla naplněna potřebná míra opatrnosti. Takovou povinnost však podle Nejvyššího soudu nelze dovozovat paušálně ve všech případech, kdy se řidič tramvaje v městském provozu rozjíždí, byť se v okolí tramvaje pohybuje více osob, včetně starších, a byť některé z nich (jako obvykle) porušují dopravní předpisy zcela běžným přecházením před stojící tramvají.

[55] I zde byl právní názor Nejvyššího soudu vyjádřen jasně, srozumitelně a pro běžně zkušeného právníka jednoznačně. Bylo třeba jej respektovat.

[56] I zde tak však senát krajského soudu neučinil. Byla pro něj neakceptovatelná úvaha Nejvyššího soudu, že řidič tramvaje je povinen se před rozjezdem přesvědčit, že je trať volná, ovšem jen v rámci reálných možností. Krajský soud odkázal na ustálenou judikaturu, že skutečnost, že některé části vozidla brání ve výhledu, nemůže řidiče vyvinut. Podle krajského soudu, pokud obžalovaná věděla, že ani za použití přidavného zrcátka nevidí dobře celý prostor před tramvají, a přitom ví, že tímto prostorem přebíhají a přecházejí lidé, bylo její povinností se předklánět naklánět nebo vyklánět, byť tato povinnost konkrétně z ničeho nevyplývá. Pokud jiným způsobem nemůže splnit svoji povinnost, aby se přesvědčila o tom, že je tramvajová trať volná, je podle krajského soudu

povinna takové úkony učinit.

[57] V obou výše rozebraných případech měl odlišný náhled krajského soudu na rozhodné skutkové a právní otázky, než jaký v daných konkrétních věcech zaujal kasačně závazným způsobem Nejvyšší soud, procesní dopady spočívající v tom, že procesní běh uvedených případů „směřoval“ i nadále spíše k odsouzení obviněných, a nikoli k jejich zproštění, dokud následně o zproštění nerozhodl samotný Nejvyšší soud v navazujících rozhodnutích o dovoláních.

[58] Kárný senát podotýká, že v obou případech byly závazné právní názory vysloveny v situaci, kdy o skutkových otázkách rozhodných pro posouzení viny byly učiněny dostatečně jisté a nepochybné závěry. Pouze pokud by se tyto závěry dalšími důkazy posunuly či zpochybnily, vázanost senátu krajského soudu právním názorem Nejvyššího soudu by se v té míře, v jaké by taký posun či zpochybnění nastaly, rozměnila. K ničemu takovému však v žádném z obou případů nedošlo.

[59] Nebylo třeba (a v praxi by nebylo ani vhodné), aby v odůvodnění rozhodnutí Nejvyššího soudu byly výslovně označeny ty jeho části, které mají být instančně podřízeným soudem považovány za závazné. Odůvodnění rozhodnutí je obvykle komplexní argumentační dílo, v němž se prolínají právní argumenty a skutkové závěry. Nezřídka je formulováno v určitých alternativách. Je-li vytvořeno v souladu s obecně uznávanými odbornými standardy psaní textů tohoto typu, nemělo by pro právního profesionála, jímž soudce je a musí být, zásadně obtížné jim porozumět. Soudce by tedy měl být i schopen z textu tohoto typu vyvodit důsledky a limity pro svůj další postup v řízení. Není pochyb, že odůvodnění obou rozhodnutí Nejvyššího soudu, jež byla pro senát krajského soudu kasačně závazná, výše uvedenému standardu po všech stránkách vyhovovala.

[60] I v nynějším případě, podobně jako ve věci sp. zn. 16 Kss 2/2019, není úkolem kárného senátu být „soudcem“ právních názorů mezi senátem krajského soudu a Nejvyšším soudem. Z obou shora reprodukovaných věcí je patrné, že Nejvyšší soud vidí standard nezbytné předběžné opatrnosti řidiče v potenciálně nebezpečné situaci (vjíždění blikající a houkající sanitky do křižovatky „na červenou“ menší, avšak nikoli zanedbatelnou rychlostí za situace, kdy řidič sanitky si není jist, zda jeho vozidlo bylo zaznamenáno potenciálními řidiči, kteří by mohli „na zelenou“ do křižovatky vjet z místa, kam řidič sanitky nevidí; obdobně rozjíždění se tramvaje za situace, kdy bezprostředně před jejím předkem může být přecházející chodec skrytý před standardním pohledem řidiče tramvaje, aniž by se tento předklonil, naklonil apod. a podíval se více „pod“ předek tramvaje) benevolentněji. Naopak senát krajského soudu jej viděl přísněji (měl za to, že řidič sanitky mohl vjet do křižovatky, teprve pokud si mohl být přiměřeně jist, že z boku, kam neviděl, žádné vozidlo, které by se s tím jeho mohlo střetnout, nevjede; po řidiče tramvaje pak senát krajského soudu požadoval, aby se předkloněním, nakloněním apod. přesvědčila, že ani bezprostředně před tramvají žádný chodec není). Oba právní názory jsou jistě velmi dobře hajitelné a jsou opřeny o racionální argumentaci a o hodnotové důvody, které lze v podmínkách materiálního právního státu a ústavních zásad, jimiž se řídí trestní právo, zastávat.

[61] „Institucionální pravdu“ však mohl mít jen jeden z výše popsaných právních názorů, a to ten, který zastával Nejvyšší soud. Senát krajského soudu byl povinen tento

názor respektovat a loajálně promítnou do svého rozhodnutí. Není patrné, že by zde existovaly důvody pro výjimečnou aprobaci nerespektování závazného právního názoru. Takovým důvodem jistě nemůže být přesvědčení, že právní názor Nejvyššího soudu není dostatečně šetrný k právům poškozených. Argumentace, na níž stojí právní názor Nejvyššího soudu, se totiž týká celé trestní věci, tedy i práv obviněných, jež jsou v rámci posuzování věci trestním soudem jakýmsi „derivátem“ závěru o vině obžalovaného. Měl-li Nejvyšší soud za to, že za daných okolností nelze trestní odpovědnost obviněných shledat, implicitně tím také řekl, že osoby, které při nehodách utrpěly újmu, nemohou být odškodněny jako poškození v trestním řízení. I tento závěr byl pro senát krajského soudu závazný a uvedený senát neměl procesní prostor s ním, byť nepřímou, polemizovat.

[62] Kárný senát si ve výše popsaném typu případů dovede představit, že ospravedlněním pro vyhýbání se právnímu názoru instančně nadřízeného soudu by za specifických okolností, o nichž lze v detailech pouze spekulovat a k jejichž hlubšímu promýšlení není nyní důvodu, mohla být výhrada svědomí tehdy, plynula-li by z tohoto právního názoru povinnost soudu jím vázaného ke shledání viny obviněného. Zmíněná situace však ve věcech, jejichž posuzování se stalo předmětem kárného návrhu, nenastala. Povinnost neužít trestní represi uložená za situace, kdy soudce má za to, že represe by užito být mělo, naopak zásadně nebude představovat situaci, v níž by se soudce mohl z pohledu případné kárné odpovědnosti účinně odvolávat na výhradu svědomí.

[63] Pro účely posouzení kárné odpovědnosti kárně obviněných soudců krajského soudu lze tedy učinit dílčí závěr, že senát z nich složený v obou případech nerespektoval pro něj závazný právní názor vyslovený Nejvyšším soudem.

III. C. 3 Hlasovací tajemství a možnosti jeho prolomení

[64] K tomu, aby závěr, že senát krajského soudu složený z kárně obviněných nerespektoval pro něj závazný právní názor vyslovený Nejvyšším soudem, vedl k individuální kárné odpovědnosti členů tohoto senátu či některých z nich, je však třeba, aby bylo nad veškerou rozumnou pochybnost zjištěno, že ten který člen senátu zaviněně jednal tak, že jeho jednání vedlo k výše popsanému protiprávnímu následku.

[65] Soudní senát posuzuje podstatné otázky na poradě a rozhoduje na ní hlasováním, a to i jde-li o usnesení (§ 126, § 127, § 138 trestního řádu).

[66] Podle § 126 trestního řádu *(při poradě o rozsudku, jímž se rozhoduje o vině a trestu, posoudí soud zejména, a) zda se stal skutek, pro který je obžalovaný stíhán, b) zda tento skutek má všechny znaky některého trestného činu, c) zda tento skutek spáchal obžalovaný, d) zda je obžalovaný za tento skutek trestně odpovědný, e) zda trestnost skutku nezanikla, f) zda a jaký trest má být obžalovanému uložen, g) zda a v jakém rozsahu má být obžalovanému uložena povinnost nahradit poškozenému škodu nebo nemajetkovou újmu v penězích nebo vydat bezdůvodné obohacení, h) zda a jaké ochranné opatření má být uloženo.*

[67] Ustanovení § 127 trestního řádu, v němž je mimo jiné upraven záznam o hlasování, zní:

(1) Poradě a hlasování nesmí být kromě soudců a předsedících zúčastnivších se jednání, jež rozsudku bezprostředně předcházelo, a zapisovatele přítomen nikdo jiný. O obsahu porady je nutno zachovat mlčenlivost.

(2) Při hlasování rozhoduje většina hlasů. Nelze-li většiny dosáhnout, připočítávají se hlasy obžalovanému nejméně příznivé k hlasům po nich příznivějším tak dlouho, až se dosáhne většiny. Je-li sporné, které mínění je obžalovanému příznivější, rozhodne se o tom hlasováním.

(3) Každý člen senátu musí hlasovat, i když byl v některé předchozí otázce přehlasován. Při hlasování o trestu se však mohou hlasování zdržet ti, kdo hlasovali pro zproštění obžaloby; jejich hlasy se přičítají k hlasu pro obžalovaného nejpříznivějším.

(4) Přisedící hlasují před soudci. Přisedící a soudci mladší hlasují před staršími. Předseda senátu hlasuje naposledy.

(5) O hlasování se sepíše zvláštní protokol (§ 58).

[68] Podle § 58 odst. 4 trestního řádu (p)rotokol o hlasování se zalepí a připojí k protokolu o jednání. Otevřít jej smí jen předseda senátu u nadřízeného soudu při rozhodování o opravném prostředku a předseda senátu Nejvyššího soudu při rozhodování o stížnosti pro porušení zákona, jakož i soudce pověřený vyhotovením rozsudku; po nahlédnutí jej opět zalepí a otevření potvrdí svým podpisem. Jinak do protokolu o hlasování nesmí v rámci trestního řízení nikdo nahlížet (§ 65 odst. 1 věta první trestního řádu; arg. slovním spojením „s výjimkou protokolu o hlasování“).

[69] Jiné výjimky z tajemství hlasování soudního senátu, než jaké plynou z výše zmíněných ustanovení trestního řádu, právní řád, zejména trestní řád, zákon č. 7/2002 Sb. a zákon o soudech a soudcích, nezná. Z toho je zřejmé, že právní řád vnímá hlasovací tajemství jako striktní a až na úzce pojaté výjimky neprolomitelné. Vůli zákonodárce vyjádřenou jasnými ustanoveními trestního řádu je třeba v tomto případě respektovat a není důvodu ji jakkoli modifikovat teleologickou extenzí výjimek z tajemství hlasování. Není proto ani důvodu dovodit, že nahlédnout do protokolu o hlasování by mohl pro účely zjištění odpovědnosti za kárné provinění nad rámec výslovně stanoveného okruhu výjimek též kárný senát Nejvyššího správního soudu v řízení o kárné odpovědnosti soudce. Jako k důkazu prokazujícímu kárnou odpovědnost soudce za jednání spočívající v hlasování soudce jako člena soudního senátu by ostatně kárný nemohl zohlednit obsah protokolu o hlasování ani tehdy, dozvěděl-li by se jej hodnověrně jiným způsobem. Pokud by totiž kárný senát připustil, že hlasovací tajemství by bylo možno zmařit takovouto „oklikou“ či jakkoli jinak, porušil by smysl a účel jeho ochrany zakotvené v ustanovení, jež umožňují jen úzké a striktně účelově vázané výjimky z této ochrany.

[70] Smyslem a účelem hlasovacího tajemství je zaručit soudcům rozhodujícím v soudním senátu tajnost projevu jejich individuální vůle navenek, s jedinou výjimkou instanční kontroly jejich rozhodování, a tedy zabezpečit, že důsledky jejich hlasování budou přičitatelné pouze státu, a nikoli osobně tomu kterému členovi soudního senátu v závislosti na tom, jak konkrétně hlasoval. Zákonodárce zde dal při volbě mezi dvěma možnými přístupy – tajností hlasování a s ní spojeným faktickým odosobněním vůle soudního senátu na straně jedné a naopak personifikací vůle členů soudního senátu, jež by byla zajištěna veřejností hlasování – přednost první z obou alternativ. Zákonodárce, u něhož je zásadně třeba předpokládat, že své kroky činí z racionálních důvodů, tak učinil zřejmě i s vědomím doprovodných důsledků svého rozhodnutí, například toho, že tím za situací, jakou je i ta v nyní projednávané věci, fakticky znemožnil prokázání individuální odpovědnosti jednotlivých členů soudního senátu za objektivně nezákonný výsledek hlasování. Zákonodárce má jistě možnost zvolit jiný přístup k tajnosti hlasování (zavést hlasování veřejné) nebo mix obou přístupů (např. připustit vyjádření odlišných stanovisek členy senátu – viz § 55a s. ř. s. či § 14 a § 22 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu);

v právní úpravě rozhodné pro danou věc tak však neučinil. Tento důsledek je třeba pro účely kárného řízení přijmout.

[71] U tříčlenného senátu je možné, že jeho hlasování bylo jednomyslné. Stejně tak je však možné, že bylo většinové a že některý z členů senátu byl proti většinovému rozhodnutí. Jak to skutečně bylo, nelze bez prolomení hlasovacího tajemství v dané věci zákonným způsobem zjistit. Kárný senát tedy ustal na tom, že individuální vůli jednotlivých členů soudního senátu krajského soudu nelze v dané věci zjistit. Jelikož každý z nich mohl hlasovat proti senátem vydanému výroku rozhodnutí, i když minimálně dva ze členů senátu museli hlasovat pro tento výrok, nelze žádného ze členů senátu za výrok činit individuálně odpovědným. Proto nelze žádného ze členů činit kárně odpovědným za výrok vydaného rozhodnutí, i když je nepochybné, že nejméně dva z nich jeho vydání způsobili.

[72] Za této situace je bezpředmětné zabývat se dalšími nezbytnými podmínkami případné kárné odpovědnosti členů soudního senátu krajského soudu za kárné provinění, jež by mělo spočívat v nerespektování závazného právního názoru instančně nadřazeného soudu, jak byly vymezeny v bodě 74 shora již citovaného rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 3. 2018, č. j. 16 Kss 7/2017-223, v němž je zdůrazněn požadavek subsidiarity a mimořádnosti kárného postihu za rozhodovací činnost soudce.

III. C. 4. Povaha odůvodnění rozhodnutí senátu

[73] Ze shodných vyjádření členů soudního senátu krajského soudu vzal kárný senát za nesporné, že autorem písemného vyhotovení obou usnesení uvedeného senátu, jimiž nebyl respektován závazný právní názor Nejvyššího soudu, byl JUDr. Wipplinger. Kárně odpovědným jej však nelze činit ani za toto písemné vyhotovení.

[74] Podle § 134 odst. 1 písm. d) trestního řádu usnesení musí obsahovat odůvodnění, nestanoví-li zákon něco jiného. Podle odst. 2 téhož paragrafu *(v) odůvodnění je třeba, jestliže to přichází podle povahy věci v úvahu, zejména uvést skutečnosti, které byly vzaty za prokázané, důkazy, o něž se skutková zjištění opírají, úvahy, jimiž se rozhodující orgán řídil při hodnocení provedených důkazů, jakož i právní úvahy, na jejichž podkladě posuzoval prokázané skutečnosti podle příslušných ustanovení zákona.*

[75] Soudní rozhodování stojí – přinejmenším v rovině ideálního typu – na principech racionality a vyloučení svévole. Z nich plyne, že je příčinný vztah mezi důvody rozhodnutí a výrokem (normativním obsahem) rozhodnutí. Jinak řečeno, normativní obsah rozhodnutí, tedy výrok, je odrazem (důsledkem) důvodů rozhodnutí. V tomto smyslu jsou „prvotními“ důvody rozhodnutí a jeho výrok je jejich důsledkem. Ten, kdo zpracovává písemné vyhotovení rozhodnutí, v tomto smyslu v textu, který sepisuje, neprojevuje svoji vlastní vůli, nýbrž je svého druhu „nástrojem“ většinové vůle senátu. Důvody rozhodnutí proto nelze přičítat osobně tomu, kdo zpracoval písemné vyhotovení, nýbrž soudnímu senátu jako celku. Kdo konkrétně z členů soudního senátu jeho vůli v daných dvou věcech vytvořil, nelze z důvodu zákazu prolomení hlasovacího tajemství zjistit. Proto ani nelze konkrétním členům soudního senátu, včetně toho z nich, kdo zpracoval písemné vyhotovení rozhodnutí, přičítat individuální odpovědnost za (objektivně nesporně protiprávní) obsah odůvodnění.

III. C. 5 Související otázky, zejména rovnost v posouvání samosoudců a členů senátů

[76] Je zjevné, že institut hlasovacího tajemství vytváří v případech, jakým je i nyní projednávání, rozdíly v zacházení mezi samosoudci a členy soudních senátů tehdy, vyvstane-li otázka jejich případné kárné odpovědnosti za rozhodovací činnost. Zatímco u samosoudce je zjevné a nepochybné, že za jakékoli jím vydané rozhodnutí je on sám osobně odpovědný, člena soudního senátu chrání „závoj“ hlasovacího tajemství.

[77] Takovéto rozdílné zacházení je důsledkem rozhodnutí zákonodárce, popsaného výše, dát přednost tajnosti hlasování a tím „anonymitě“ rozhodování soudního senátu před veřejností hlasování a s tím spojenou jeho „personifikací“. Pro účely kárné odpovědnosti nelze kvůli odstranění této nerovnosti vykládat rozhodné právo tak, že by „závoj“ hlasovacího tajemství u členů soudních senátů byl poodhalen. Rozdíl v zacházení mezi oběma skupinami soudců je odůvodněn jejich odlišným postavením v systému soudnictví a je zjevným odrazem vůle zákonodárce takovéto dva odlišné režimy rozhodování soudů v rámci soudnictví mít. Je v diskreci zákonodárce současnou právní úpravu zachovat, anebo ji tak či onak modifikovat. Kárnému senátu nepřísluší ji výkladem „opravovat“ směrem, který by kárnou odpovědnost členů soudních senátů zpřísnil oproti tomu, co plyne z jazykového významu a systematiky rozhodného práva s přihlédnutím ke smyslu a účelu kárným senátem vykládaných právních institutů.

[78] Kárný senát si je vědom i možných obtíží spojených s tím, že „závoj“ hlasovacího tajemství může některé členy soudních senátů vést k přesvědčení o jejich faktické nepostižitelnosti při případném nerespektování závazných právních názorů instančně nadřízených soudů. Kárný senát však má za to, že soudce jako právní profesionál zvyklý rutinně působit v procesním prostředí kombinujícím rozhodovací nezávislost soudce a hierarchickou povahu instančního systému bude zásadně schopen rozhodovací disciplíny i bez hrozby postihu. Pokud by tomu tak zcela výjimečně nebylo, lze tam, kde to pozice konkrétního soudu v rámci soustavy soudů umožňuje (u krajských soudů), problém chybějící rozhodovací disciplíny soudce řešit změnou rozvrhu práce a přearováním dotyčného soudce na pozici samosoudce, v níž jej již „závoj“ hlasovacího tajemství chránit nebude. Kárný senát však má za to, že i když právní nástroje, jež jsou k řešení problému zneužívání „závoje“ hlasovacího tajemství k dispozici, nejsou dokonalé, reálná justiční praxe se dobře obejde i bez nich.

III. C. 6 Závěr

[79] Kárný senát z výše uvedených důvodů dospěl k závěru, že soudní senát krajského soudu, vůči jehož členům bylo zahájeno kárné řízení, se v obou kárným návrhovatelem předestřených případech objektivně dopustil nezákonnosti spočívající v porušení povinnosti respektovat právní názor instančně nadřízeného Nejvyššího soudu. Je nepochybné, že uvedeného jednání se svým rozhodováním vyjádřeným hlasováním a navenek komunikovaným písemnými vyhotoveními příslušných rozhodnutí dopustili nejméně dva ze členů daného soudního senátu. Není však možno zákonným způsobem zjistit, kteří členové soudního senátu se uvedeného jednání dopustili (z toho též plyne, že nelze ani dále detailně posuzovat míru jejich konkrétní individuální odpovědnosti).

[80] Kárný senát proto uzavřel, že nelze prokázat, že výše popsaný skutek, jenž se objektivně nepochybně stal, spáchali kárně obvinění, a proto je podle § 19 odst. 2 zákona č. 7/2002 Sb. zprostil kárného obvinění.

P o u ě n í : Odvolání proti tomuto rozhodnutí **n e n í** přípustné.

V Brně dne 26. května 2021

JUDr. Karel Šimka
předseda kárného senátu